

Rondetafelgesprekken burgerwind Hamme-Grembergen

Inleiding over de aanleiding voor de Rondetafelgesprekken

Burgercoöperaties Ecopower en Ampère werken samen om een coöperatief windproject in Hamme-Grembergen in de buurt van het industrieterrein Zwaarveld te realiseren. Een coöperatief project informeert, betreft en engageert zo veel mogelijk burgers. Na realisatie is een coöperatief project ook voor 100% eigendom van burgers.

Bond Beter Leefmilieu organiseert en coördineert rondetafelgesprekken om zo via participatie buurtbewoners en belanghebbenden in een zeer vroeg stadium te informeren over en te betrekken bij het project.

Deze methodiek is ook een proeftuin voor Ecopower, Ampère en BBL, die in navolging van verschillende successen in Nederland ook in België willen werken aan echte burgerbetrokkenheid, dit door in een vroege fase (ruim voor de vergunningsaanvraag) inspraak voor omwonenden te voorzien. Tevens wordt de mogelijkheid geboden om financieel te participeren in de opbrengsten van eventuele windmolens. Zo kunnen succesvolle windprojecten ontstaan, die gedragen worden door de lokale omgeving.

Wie zijn de initiatiefnemers?

Erik Grietens van Bond Beter Leefmilieu (BBL) begeleidt en organiseert het proefproject en modereert de rondetafels. Hij treedt op als neutrale moderator. Bond Beter Leefmilieu is de onafhankelijke koepel van 130 Vlaamse natuur- en milieuorganisaties en zet in op de bescherming en verbetering van de natuur, het milieu en het klimaat. In de energietransitie heeft BBL aandacht voor mens en natuur en voor een beter leefmilieu, nu en in de toekomst.

Ampère is een burgercoöperatie die twee jaar geleden werd opgericht met als doel om de grote problematiek rond energie aan te pakken met concrete acties op lokaal niveau. Ampère zet in op verschillende duurzame energievormen, waaronder windenergie. Ampère heeft de nodige klimaatambitie én de nodige voeling met de lokale omgeving om bij te dragen aan dit windproject. www.amperecv.be

Ecopower is een burgercoöperatie die bestaat sinds 1991. Ecopower heeft talloze zonneprojecten en ook 23 windturbines, die volledig eigendom zijn van de 60.000 coöperanten. De winst van de projecten stroomt terug naar de lokale omgeving via herinvesteringen of dividend. Ook de stroom blijft lokaal, want de coöperanten kunnen thuis de stroom van de Ecopower-installaties verbruiken. www.ecopower.be

Door samenwerking willen Ampère en Ecopower de lokale verankering en de technische expertise combineren die nodig is voor een succesvol burgerwindproject.

Wat willen we bereiken?

- Weten wat er leeft in de omgeving. Bekommernissen, bezwaren, ambities, ervaringen, gevoeligheden ... uit de buurt leren kennen en er zo goed mogelijk rekening mee houden
- Op basis van de bevindingen een project indienen dat gedragen wordt door de omgeving
- Een coöperatief windproject realiseren met betrokkenheid van zo veel mogelijk burgers

Waarom deze aanpak?

Windprojecten lopen nooit van een leien dakje. Windturbines hebben een invloed op de omgeving, en die omgeving moet daarom betrokken worden. Vaak worden burgers pas geïnformeerd nadat de vergunningsaanvraag al werd ingediend.

Dat zorgt voor een voldongen feit, omdat het dan te laat om het project bij te sturen. Dit leidt maar al te vaak tot een juridische strijd tussen burgers en ontwikkelaars, waar niemand beter van wordt. De buurt niet omdat er spanningen ontstaan en het klimaat niet omdat de productie van hernieuwbare energie zo vertraging oploopt.

Burgercoöperaties, energiebedrijven die volledig eigendom zijn van gewone burgers, zien dit anders. De projectontwikkelaar van een coöperatief windproject is namelijk de burger, die zich samen met anderen verenigt in energiecoöperaties. Het is van belang dat er in een zo vroeg mogelijk stadium transparant en open overlegd wordt met mensen die in omgeving werken en wonen. Zo kan er uitgebreide informatie gedeeld worden en kunnen mensen hun mening en feedback geven.

Wie doet er mee?

Via de lokale werkingen in Hamme en Grembergen contacteerde en selecteerde burgercoöperatie Ampère belanghebbenden van het project, betrokken vanuit verschillende insteken.

- 2 burgers die vlak bij een bestaande windturbine wonen en dat negatief ervaren
- 3 leden van voormalig actiecomité Don Quichote
- 1 lokaal lid van de Cultuurraad
- 2 leden van de Gezinsbond
- 2 eigenaars van bedrijven op het Zwaarveld
- 1 lid van actiecomité Weet wat waait
- 2 beheerders van natuurgebieden
- 1 lid van de Boerenbond
- 2 buurtbewoners en coöperanten van Ecopower
- 2 medewerkers van Ecopower

- 4 medewerkers van Ampère uit Hamme en Grembergen

Een beperkte groep, met uiteenlopende meningen en visies die samen een goed beeld geven van de lokale omgeving. Deze mensen nemen deel als individu, niet als vertegenwoordiger van een organisatie of wijk. Al neemt iedereen natuurlijk ook de gesprekken met collega's, burens en vrienden over een potentieel windproject mee naar de rondetafels. De omvang van de groep verzekert een voldoende breed perspectief en biedt tegelijk ook voldoende ruimte om iedereen uitgebreid en gelijkwaardig een bod te laten komen. De moderator waakt hierover.

Deze rondetafelgesprekken vervangen de gebruikelijke communicatie over het windproject niet. Het is een voorafgaand leertraject. Tijdens de rondetafelgesprekken komt ook het luik communicatie aan bod en bekijken de coöperaties samen met de buurtbewoners welke communicatie er wenselijk is op maat van de lokale context.

Planning en timing (voorstel)

Op maandelijks basis:

Rondetafel 1 – kennismaking en aanpak rondetafels (25 januari 2021)

Rondetafel 2 – het project

Rondetafel 3 – de milieu-impact

Rondetafel 4 – de procedure

Rondetafel 5 – lusten en lasten

Verslag tafel 1: kennismaking en proces - 25 januari 2021

De focus van de eerste rondetafel ligt niet zozeer op het project zelf. Dat is uiteraard het belangrijkste onderwerp maar komt later uitgebreid aan bod. Wel leren de deelnemers elkaar beter kennen aan de hand van twee voorstellingrondes. Iedereen kijkt met een hoogst persoonlijke bril naar de leefomgeving en heeft daarbij eigen ervaringen, visie, achtergrond etc. Het is van groot belang om soms ook door de bril van iemand anders naar de omgeving en naar een mogelijk windproject te kijken. Zo ontstaat wederzijds inzicht en leggen we een goede basis voor de verdere gesprekken.

Het verslag is niet woordelijk en bijdrages worden niet aan één specifieke deelnemer gekoppeld. Het is net door een combinatie van alle elementen dat we tot een totaalbeeld kunnen komen.

Voorstellingsronde en visie op (wind)energie

Er heerst een algemeen besef dat hernieuwbare energie nodig is. Meer hernieuwbare energie is een voordeel voor mens en milieu.

We hebben een verantwoordelijkheid voor de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen, de volgende generaties. Ook zij moeten gezond kunnen leven op een gezonde planeet.

Er bestaan meer vormen van hernieuwbare energie dan windturbines. Denk aan zonnepanelen, die ook mogelijk zijn in combinatie met landbouwactiviteit (agrovoltaïcs). Ook windenergie heeft beperkingen en nadelen.

Industriezone en bedrijventerrein Zwaarveld heeft al te kampen met slagschaduw van de huidige windturbines. Dit is een probleem voor enkele bedrijven en de straat ten noorden van het Zwaarveld. Bijkomende hinder voor deze bedrijven zou niet wenselijk zijn. Een nieuw windproject kan mogelijk de uitbreidingsmogelijkheden van bedrijven op het Zwaarveld beperken.

Eerdere windprojecten zorgden voor spanningen in de samenhang van wijkbewoners. Een project dat verdeeldheid in de wijk creëert is niet wenselijk.

In het verleden werden er verschillende procedures opgestart tegen windprojecten (tien jaar geleden in Hamme, een jaar geleden in Grembergen). Er zijn negatieve ervaringen uit het verleden, die meespelen in de huidige kijk op het nieuwe windproject en voor terughoudendheid of wantrouwen zorgen.

De verdeling van de lusten en de lasten moet voldoende aan bod komen. Dan kan er ook gesproken worden over compensaties voor wie last heeft van slagschaduw of geluid of over algemene compensaties voor de omgeving.

Als we naar omgeving en natuur kijken zijn er zeker mogelijkheden voor windenergie. Er zijn wel erg belangrijke aandachtspunten, zoals de Scheldezone (trekroute voor vogels) en de aanwezigheid van vogels en vleermuizen. Voorzichtigheid en grondige studie zijn noodzakelijk. Er bestaan systemen om de impact op natuur te beperken.

Vanuit landbouwperspectief is clustering en combinatie met lijnelementen belangrijk. Ook de perceelsimpact op landbouw moet beperkt zijn. Wat is de impact van een mogelijk windproject op de andere economische activiteiten in de omgeving.

Er zijn veel vragen over de impact van windturbines op dit moment. Wat is er nieuw ten opzichte van vroegere turbines, hoe milieuvriendelijk zijn windturbines, wat is de samenstelling en recycleerbaarheid van de onderdelen, wat is de impact op natuur, op de mens, wat is de impact op vastgoedprijzen, wat met lichtbakens voor vliegtuigen, wat is de impact op de rendabiliteit door stilleggen, hoe lopen de procedures, ...? Al deze en andere vragen moeten aan bod komen in het vervolg van de rondetafelgesprekken.

De groep heeft een kritische houding tegenover het project, maar vindt de rondetafels een interessante insteek. Men is positief over het vroege stadium waarin het participatieproces gestart is.

Vervolg en aanvullingen op de voorgestelde aanpak

Niet elke burger is vertegenwoordigd op de ronde tafel, dat is ook niet haalbaar. Een té grote groep zou de ronde tafel gesprekken moeilijk maken. Wel is er een breed gamma aan perspectieven en belangen vertegenwoordigd. Er worden geen concrete extra deelnemers of perspectieven gesuggereerd vanuit de groep.

Communicatie is cruciaal. Wat met mensen die niet deelnemen en die nu al veel vragen hebben? Ook die bredere communicatie moet in samenspraak met de groep worden uitgewerkt, zodat die goed inspeelt op de lokale realiteit.

- We moeten goed nadenken over het verspreiden van informatie over dit traject en tijdig ook de wijken informeren. Er zijn veel mensen met vragen in de buurt.
- Binnen de rondetafels is er de tijd om in de diepte zaken uit te klaren en alle vragen in kaart te brengen. Dit zorgt ervoor dat de bredere communicatie naar alle wijken en naar de bredere omgeving degelijk voorbereid kan worden.
- Daarna kunnen we nadenken hoe we de bredere buurt kunnen betrekken. Om dan te starten met de opmaak van een omgevingsvergunningsaanvraag.
- De Gezinsbond biedt aan om informatie naar de lokale leden te verspreiden. Samenwerken voor communicatie met lokaal verankerde organisaties is een meerwaarde.

Conclusie: Alle voorstellen over de communicatie zijn welkom. We bespreken dit op de volgende rondetafel.

De namen van de deelnemers worden niet mee opgenomen in het verslag om iedereen de mogelijkheid te bieden open zijn mening te geven. Wel is er een lijst met welke insteken deelnemers hebben. Zo werd het na akkoord van de groep opgenomen in de inleiding van dit verslag.

Is politieke aanwezigheid wenselijk tijdens de rondetafels? Niet meteen, zowel Hamme als Dendermonde hebben aangegeven dat de gemeente een formele rol heeft in de omgevingsvergunningsprocedure en dat ze neutraal moeten blijven in het kader van hun advies. Ze worden wel op de hoogte gehouden van de rondetafels en andere ontwikkelingen.

Momenteel kunnen we niet fysiek bijeen komen door Covid19. Is er een verband met de timing van de rondetafels die voorgesteld worden tussen nu en juni? Nee, de timing ligt niet 100% vast en kan verschoven worden naar de noden van de groep. We mogen niet uit het oog verliezen dat er veel spelers op de markt zijn die windenergie willen ontwikkelen, en dat commerciële spelers hierbij geen participatieve aanpak hebben en geen lokaal eigendom

voorzien in het project. Als we willen dat de windenergie die er komt, windenergie in burgerhanden is moeten we dus wel doorwerken. Er is echter nog geen concrete timing voor een vergunningsaanvraag.

De timing van één keer per maand wordt als haalbaar ervaren door de groep.

Als het mogelijk is, organiseren we een plaatsbezoek aan een ander, gelijkaardig windproject. En als het weer mogelijk is komen we fysiek samen voor het vervolg. Ook de initiatiefnemers verkiezen echte ontmoetingen boven digitale.